תורה אור

אמר ליה כי קא מקיש רחמנא °לבל תשקצו א) אבל לשיעורין לא: **מתני׳** דם השרץ ב) והבשר מצטרפין זה עם זה *כלל אמר רבי יהושע כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו שיעורו ולא טומאתו לא טומאתו ג) [ולא] שיעורו אין מצטרפין: **גמ׳** אמר רב חנין אמר רב ד) זעירא *וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח °הטמאין מלמד שהן מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא *נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא ה) מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגים בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי ו) בעיר [רומי] *מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל ז) דאמר קרא °וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו ח) חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו ט) את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר י) ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט יא) אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות ילך

ויקרא יא
שם יא
שם

לפלוני שישרא בין נבילה מובדלת בין לנבילה שאינה מובדלת אלא לבל תשקצו וקמ"ל דאתא נבלת בהמה טמאה ואתת נבלת בהמה טהורה ואחד שרצים מחייב האוכלן משום בל תשקצו נמי ולאפוקי לאו בנבלת בהמה טמאה לבד מלאו דנבלה דאיכא לאו דלא תשקצו ולאו דבהמה טמאה:

מתני׳ דם השרץ ובשרו · מצטרפין לכעדשה לטמא: כלל אמר ר׳ יהושע כל שטומאתו ושיעורו שוין· כגון נבלה ונבלה או חולד ועכבר: טומאתו ולא שיעורו· כגון שרץ ונבלה דטומאתן שוה דשניהן הויין טומאת ערב ולא שיעורו דנבלה שיעור טומאתה בכזית [ושרץ בכעדשה]: ולא טומאתו· יג] [כגון נבלה ומת תרוייהו מטמאין בכזית] מת הויא טומאתו ז׳ ונבלה לא הויא אלא טומאת ערב: לא טומאתו ולא שיעורו · כגון מת ושרץ השרץ שיעורו בכעדשה וטומאתו עד הערב ומת שיעורו בכזית וטומאתו שבעה: **גמ׳** *אמר רב חנין יד] וכו׳· כלומר הא דקתני דם השרץ והבשר מצטרפין דוקא בשרו של אותו שרץ עצמו שפירש ממנו הדם דהוי דם ובשר משרץ אחד ולא שהדם משרץ אחד והבשר משרץ אחר טו] *אבל אי אתו מב׳ שרצים לא מצטרף: הטמאים · ה"א יתירא מלמד שמצטרף אפילו שרץ ושרץ כלומר כחצי שיעור משרץ זה וכחצי שיעור משרץ אחר *מצטרפין חצי שיעור טז] מחולד וחצי שיעור מעכבר מצטרפין וקשיא לרבי יז] *יוחנן: אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו · אי הוו שרצים כולן שלימין בין משם אחד בין משני שמות ופירש חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה או מזה דם ומזה בשר כיון דאתו ממקום חשוב דתרווייהו יח] השרצים שלימין נינהו וחשיבי מצטרפין והא דאמר ר׳ חנין יט] וכו׳ היינו במקצתן דלא הוו השרצים שלימין אלא מקצתו של כל אחד ואחד מונח בכאן ופירש דם מזה ובשר מזה האהיל ולא אתו משרצים שלימין לא חשיבי ולא מצטרפי הדם עם הבשר אלא עם בשר אותו שרץ שפירש ממנו הדם: ומנא תימרא· דשני לן בין כולו למקצתו: נשפך על הרצפה· רביעית דם (א) כ) שלימה והיה מקומו קטפרס ולהכי נקט רצפה שהרצפה היתה חלקה דהויא כמדרון ונתפשט הדם: איהל על מקצתו · של רביעית דם כגון ששחה על מקצתו טהור משום דלא איהל על כל השיעור: איהל על כולו · על הרביעית של דם טמא: והא א"ר חנינא רביעית דם שהגים בה · שהפך כא] בה בכוס או בכרכר טהור ואע"ג דכי הגים בה א"א שלא יאהיל על כולו קתני טהור אותו המגים בו ואמאי קתני איהל על כולו טמא: אלא לאו ש"מ כאן בכולו כאן במקצתו · דהאי דקתני איהל על כולו טמא היינו היכא דאתי רביעית דם ממת שלם ולהכי חשיב דמטמא באהל והא דקתני שהגים בה טהור היינו היכא דלא בא רביעית זה ממת שלם אלא שילא ממקצת שהיה מקלה מה ופירש ממנו אותו דם אע"ג דאית ביה רביעית הואיל ולא בא ממת שלם לא חשיב ואינו מטמא באהל וכן אמר רבי: א"ל דכתיב וזה לכם וגו׳ · והאי קרא מיותר הוא לדרשא למידרש ביה הכי דהא כתיב קרא אחרינא (ויקרא יא) כב] *אלא הטמאים לכם: אמרו לו · לרבי מתיא תלמידיו של רבי מתיא: חכים ליה בן יוחאי · כבר נתחכם בן יוחאי שיודע לומר דבר זה: כג] למוד ערוך · ולא אמרה מדעתו ומנגן דלמדה מרבי אלעזר בר רבי יוסי מהכא: וסיפר קומי · שגילח השער שעל מצחו והניח השער של אחוריו כעין בלורית כד] שהשעבדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי: מי שיש לו אויב · רצונו שיעשיר או רצונו שיעני: שהוא

כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין · כגון שרץ ושרץ טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת שטומאתם שוה באהל ולא שיעורו טו] דכזית מטמא בבשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ *ונבלה כז]: **אמר** רב חנין כח] כו׳ · פירוש הא דקאמר במתני׳ דם השרץ ובשרו מצטרפין היינו דווקא בעוד הדם בשרץ אבל פירש הדם מבשר השרץ אין מצטרפין מתיב ר׳ יוסי בר ר׳ חנינא הטמאים מלמד שמצטרפין ואפילו שרץ ושרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות פירוש שני שמות שני שרצים כמו חולד ועכבר כט] *לא מצטרף דם השרץ עם שרץ אחר וכ"ש דם השרץ ובשרו שמצטרפין אפילו כי פירש אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו כלומר הא דאמר הכא בברייתא שמצטרפין דם של שרץ זה ובשר שרץ אחר היינו דווקא בכולו שפירש הדם משרץ שלם ל] וזו חשוב להצטרף והא דאמר גבי מתניתין דאין מצטרף אלא אם כן שהו בו היינו במקצתו לא] שלא פירש הדם אלא מאבר אחד או מחתיכה אחת ולאו חשוב להצטרף ומנא תימרא שיש חילוק בין כשבא משרץ שלם בין כשבא משרץ שאינו שלם כדתניא נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס פירוש נשפך רביעית דם המת במקום מדרון ולא היה מתעכב במקום אחד אלא כאן מעט וכאן מעט האהיל על מקצתו טהור לפי שלא האהיל על כל רביעית הדם איהל על כולו שאיהל על כל מקום שנשפך הדם כגון שאיהל ידו עליו טמא דהוי איהל על רביעית דקסבר שהדם שבמקום זה מצטרף לדם שבמקום אחר: **והא** אמר רבי יוחנן רביעית דם שהגים בו טהור · פירוש לב] מניח הדם בכף או בקנה טהור לפי שאי אפשר שלא נגע הקנה לג] ולא ישאר רביעית ואמאי טהור הא אמרינן איהל על לד] *מקצתו טמא אע"פ שלא האהיל [א]על כל הרביעית [במקום אחד] אלא כאן בכולו כאן במקצתו הא דאמרינן איהל על *מקצתו טמא היינו בכולו כלומר [נ"א כולו לה] כשאותו דם בא ממת שלם והא לו] דר׳ יוחנן טהור כשבא ממקצת המת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירושו דכיון דמוקי ליה [ג]בעוזו כו׳ כלומר שהדם בבשר השרץ מאי לירוף בעי בשר השרץ קרינא ביה בטליה כיון שלא פירש משלם ועוד קשיא מהיכא תיתי האי חילוק דבכולו למקצתו כיון דאיכא רביעית מה לי בא ממת שלם מה לי בא ממת חסר לכך נראה כמו לז] שפי׳ רבינו נסים גאון דגרסי׳ א"ר חנין א"ר זעירי *כו׳ פי׳ אמר [ג׳ר׳] זעירי אמר ר"י (האמורה וכו׳) צריך שיהא אותו הדם מאותו השרץ שהבשר נבדלה ממנו כלומר אבל דם של שרץ זה אינו מצטרף עם בשר שרץ אחר ועל זה פריך מהטמאים לח] [ד׳]שבאים ב׳ שמות דקאמר בהדיא דמצטרפין ואע"פ שבאים מב׳ שרצים ומשני כאן בכולו כאן במקצתו פירוש הא דקאמר התם דמצטרפין אע"ג דבאים משני שרצים כגון שנגע בכולו בדם ובבשר והא דקאמר זעירי דדוקא משרץ אחד ולא מב׳ שרצים כגון שלא נגע אלא במקצתו בדם או בבשר ולהכי קאמר דכי הם משרץ אחד דמצטרפין דהוי כאילו הדם והבשר מחוברין כאחד אבל כשהם משני שרצים כל חד וחד דבר בפני עצמו הוא ומנא תימרא דאיכא לפלוגי בהכי בין נגע בכולו בין נגע במקצתו כדתניא נשפך כו׳ איהל על מקצתו טהור כו׳ אלמא שיש חילוק בין איהל על כולו לאיהל על מקצתו והוא הדין שיש לחלק בנגיעה וא"ת אם כן אמאי מייתי נו והאמר ר׳ יוחנן רביעית דם לט] כו׳ פי׳ הכא מקשי משום דאי לא הוה דר׳ יוחנן הוה מצי למימר דהא דקאמר הכא איהל על מקצתו טהור מ] כגון דליכא רביעית ולהכי מייתי הא דר׳ יוחנן דמיירי אף מא] ברביעית ומ"מ הוא

טהור כיון שלא נגע אלא במקצתו מב] : **דכתיב** יזה לכם הטמא · *מיתורא דוי"ו דוזה קדרים לו [ס]מה"א דהטמא : **חכים** ליה בן יוחי ·
כלומר נתחכם לעצמו [illegible] : **וסיפר** קומי· עשה מד] כדי להתנכר שלא יכירו בו שהוא יהודי שיהודים אינם מספרים קומי : **אמרו** טבית· כלומר נאה
הדבר ושוב נעשות לבטל הגזרה : *)**אילו** היה אבא חלפתא קיים · יכולין אתם לומר כן בכך להריגה כמו שאתם אומרים לעצמי לשלח בני עם
ר"ש בן יוחי שהוא לעטן ויכלה תני שמא יעניש ור"ש היה סבור שלא היה אומר כך בעבורו אלא בעבור אומת המלכות פן יסתכן בדבר ולכך אמר
אילו

*) עיין לע"ב

הגהות הב"ח

שיטה מקובצת

רבינו גרשום